

Intramural school assessment serves to the objective measurement of student achievements

Sima Ismayilzadeh

Primary school teacher of the Binagadi district of secondary school No 313.
Azerbaijan. E-mail: sima.ismayilzade@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0002-5564-612X>

Abstract. The article discusses the types of intramural school assessment and its use as a tool for objective measurement of student learning outcomes. It is noted that in the modern learning system assesses the student's knowledge and skills, not his memory. This kind of assessment is an effective way of tracking student progress and learning lag, determining accordance of learning outcomes with content standards, and improving student learning outcomes. The author concludes that intramural school assessment is purposeful and indicates that the more precisely the goals are defined, the more accurate, qualitative, and objective the assessment will be. The author also considers it important to study the real situation in order to assess the quality of education in modern times, to monitor and forecast the dynamics of development.

Keywords: assessment, summative assessment, formative assessment, self-assessment, development, quality.

<http://dx.doi.org/10.29228/edu.107>

To cite this article: Ismayilzadeh S. (2020) Intramural school assessment serves to the objective measurement of student achievements. Journal of Preschool and Primary Education, V. 230, Issue I, pp. 39–47.

Article history: Received — 02.09.2019; Accepted — 20.09.2019

Məktəbdaxili qiymətləndirmələr şagird nailiyyətlərinin obyektiv ölçülməsi vasitəsi kimi

Sima İsmayılzadə

Binəqədi rayonu, 313 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi.

Azərbaycan. E-mail: sima.ismayilzade@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-5564-612X>

Xülasə. Məqalədə məktəbdaxili qiymətləndirmənin növlərindən və onun şagirdlərin təlim nəticələrinin obyektiv ölçülməsinə xidmət edən bir vasitə olmasından bəhs edilir. Müəllif tədqiqatda vurğulayır ki, məktəbdaxili qiymətləndirmə təlimdə məqsədlərin məzmun standartlarına uyğunluğunun müəyyən olunması, təlim nəticələrinə nail olmaq üçün düzgün strategiyanın seçilməsi, eləcə də təhsilalanların bu nəticələrə nail olma səviyyəsinin müəyyən edilməsi, gündəlik dərslərdə onların irəliləmə və geriləmələrinin izlənilməsi kimi prosesləri əhatə edir. Bundan əlavə, məqalədə göstərilir ki, müasir təlimdə şagirdin hafizəsinin deyil, bilik və bacarıqlarının qiymətləndirilməsi aparılır. Həmçinin müəllif müasir dövrdə təhsilin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi, inkişaf dinamikasının izlənilməsi və proqnozlaşdırılması üçün real vəziyyətin öyrənilməsini vacib hesab edir.

Açar sözlər: qiymətləndirmə, summativ qiymətləndirmə, formativ qiymətləndirmə, özünüqiymətləndirmə, diaqnostik qiymətləndirmə, qiymətləndirmə səviyyələri, inkişaf, keyfiyyət.

<http://dx.doi.org/10.29228/edu.107>

Məqaləyə istinad: İsmayılzadə S. (2020) Məktəbdaxili qiymətləndirmələr şagird nailiyyətlərinin obyektiv ölçülməsi vasitəsi kimi. «Məktəbəqədər və ibtidai təhsil», № 1 (230), səh. 39–47.

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 02.09.2019; qəbul edilib – 20.09.2019

Giriş / Introduction

«Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 19-cu maddəsində deyilir: «19.13. Ümumi orta təhsilin məqsədi təhsilalanların şifahi nitq və yazı mədəniyyətinin, ünsiyyət bacarığının, idrak fəallığının və məntiqi təfəkkürünün inkişafını, təhsil proqramına daxil olan fənlər üzrə və eləcə də dünya sivilizasiyasının inkişafı haqqında müvafiq bilik və təsəvvürlərinin formalaşdırılmasını, müasir informasiya-kommunikasiya vasitələrindən istifadə etmək qabiliyyətini, hadisələri qiymətləndirmək və öz gələcək fəaliyyət istiqamətlərini müəyyənləşdirmək bacarığını təmin etməkdən ibarətdir» [«Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu. 2009]. Proqramda nəzərdə tutulan bilik və təsəvvürlərin formalaşdırılmasının, bacarıqların və qabiliyyətlərin səviyyəsinin öyrənilməsi şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi yolu ilə həyata keçirilir.

Əsas hissə / Main part

Şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi təlim prosesində əks-əlaqəni təmin etmək, onun inkişafını, keyfiyyətini izləmək, irəliləmə və geriləmələrini nəzarətdə saxlamaq, geriləmələri aradan qaldırmaq üçün vacib məsələlərdən biridir. Qiymətləndirmə şagirdin mövcud bilik və bacarıqlarını aşkara çıxarmaq, çətinliklərini öyrənməklə yanaşı, tədris materiallarının keyfiyyətini müəyyənləşdirmək üçün də bir vasitədir və «Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil sistemində Qiymətləndirmə Konsepsiyası»nda bu barədə belə deyilir: «Yeni qiymətləndirmə sisteminin hazırlanması Təhsil Sektorunun İnkişafı layihəsində prioritet istiqamətlərdən biri kimi müəyyən olunmuşdur. Təlim və tədris prosesinin təkmilləşdirilməsi, ölkə üzrə şagirdlərin nailiyyətləri barədə obyektiv məlumatların əldə edilməsi, habelə dövlət təhsil standartlarının monitorinqinin həyata keçirilməsi üçün müasir qiymətləndirmə mexanizmlərinin yaradılması mühüm vəzifə kimi irəli sürülür. Təhsilin keyfiyyətinin müəyyənləşdirilməsində əsas göstərici şagirdin təlim nəticələri olduğundan, həmin nəticələrin obyektiv qiymətləndirilməsi də keyfiyyəti üzə çıxaran ən etibarlı mənbə hesab olunur [Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil sistemində Qiymətləndirmə Konsepsiyası. 2009].

Hər bir təhsil mühitində qiymətləndirmə aparmaq üçün müxtəlif metodlar, vasitələr olmuşdur. İllər keçdikcə qiymətləndirmənin obyektivi, məqsədi, xüsusiyyətləri, göstəriciləri, rolu, vəzifəsi, forması, metodları, vasitələri, nailiyyət səviyyələri, keyfiyyət və kəmiyyət göstəriciləri dəyişmişdir.

Təhsildə ölçmə dedikdə təhsilalanın hər hansı bir fənnin məzmunu üzrə nümayiş etdirdiyi bilik və bacarıqlarının uyğun qiymətləndirmə standartları ilə müqayisə edilməsi başa düşülür. Qiymətləndirmə isə bu ölçmədən sonra təhsilalanın bilik və bacarığı haqqında qərarın verilməsidir və ya təhsilalanın təlim nəticələrinin

müşahidəsi və qiymətləndirmə meyarlarına əsaslanan bir qərarın çıxarılmasıdır.

«Təhsildə ölçmə və qiymətləndirmə nəyə xidmət edir?

1. Şagirdin öyrənmə səviyyələrini müəyyən edir.
2. İnkişafda irəliləmə və geriləmələrin aşkar olunmasına şərait yaradır.
3. Təlim prosesində şagirdin qarşısına çıxan çətinlikləri müəyyənləşdirir.
4. Qiymətləndirmə vasitələrinin səviyyəsini aşkara çıxarır.
5. Təlimin növbəti mərhələsini planlaşdırmağa zəmin yaradır.
6. Təlim nailiyyətlərinin şagirdlərin özləri və müəllimlər tərəfindən qiymətləndirilməsini təmin edir [Mehrabov A., Cavadov İ. Bakı, 2007].

Son illərdə yeni elm sahələrinin yaranması, texnoloji yeniliklər cəmiyyətin öz vətəndaşlarından gözlədiyi qabiliyyət və bacarıqların müxtəlifliyinə səbəb olmuşdur. Bu fərqlilik təhsil proqramlarında da əks etdirilmişdir. Proqramlardakı dəyişikliklər, cəmiyyətin insanlardan gözlədiyi bilik, bacarıq və vərdişlərin nə dərəcədə qiymətləndirilməsi mühüm amildir.

Şagirdin malik olduğu məlumat, bacarıq, qabiliyyət və vərdişləri gerçək həyatda, ya da hər hansı konkret şəraitdə tətbiq edə bilməsi müasir təhsilin əsas məqsədlərindən biridir.

Qiymətləndirmə təlim prosesinin ayrılmaz hissəsidir. Şagirdə yaddaşa əsaslanan əzbərlənmiş məlumatlar deyil, qabiliyyət və vərdişlərə əsaslanan səviyyə bacarıqları, yalnız öyrənmə məhsulu deyil, öyrənmə prosesləri də qiymətləndirilir.

Öyrənmə prosesinin və şagird müvəffəqiyyətlərinin etibarlı metodlarla ölçülməsi, qiymətləndirilməsi təhsilin keyfiyyətini, səmərəliliyini artırmaq baxımından olduqca əhəmiyyətlidir. Öyrənmə müddətində şagird prosesin mərkəzində yer tutur və ona tam öyrənmə modeli, dayanıqlı öyrənmə fəaliyyətləri tətbiq olunur.

Hər şagird yeni biliyi öz fərdi qabiliyyətlərinə uyğun olaraq öyrənib, bacarığa çevirir. Bu səbəbdən də şagirdi öz inkişaf səviyyəsinə görə, başqaları ilə müqayisə etmədən qiymətləndiririk. Bildiyimiz kimi, qiymətləndirmədə ev tapşırıqları, müşahidə, oxu, yazı, rubrikələr, özünüqiymətləndirmə, layihələr, test və s. kimi müxtəlif metod və vasitələrdən istifadə olunur. Bu metod və vasitələri seçərkən fənnin məqsədi, vəzifəsi, standartın xüsusiyyətləri, keçilmiş mövzunun məzmunu nəzərə alınmalıdır.

Hər tədris ili başlayanda, illik perspektiv planlaşdırmalar hazırlanarkən hansı növ ölçmə vasitələrinin istifadə ediləcəyi və nəticələrin hansı meyarlarla dəyərləndiriləcəyi mövzuların məzmun standartlarına görə müəyyən edilir. Şagirdlərin bilik və bacarıqlarını müəyyən etmək, tədrisin keyfiyyətini artırmaq, tətbiq olunan modelin səmərəliliyini, müsbət və mənfi tərəflərini təsbit etmək məqsədi ilə ölçmə və qiymətləndirmə əməliyyatları aparılır. Yüksək səviyyəli təhsil insana öz rifah halını yaxşılaşdırmaq, müasir texnologiyaları mənimsəmək,

əmək bazarında rəqabətə davamlı mütəxəssis kimi mövqə tutmaq imkanı verir: «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasına uyğun olaraq, şəxsə hərtərəfli bilik və bacarıqların verilməsi məqsədi ilə təhsil sisteminin institusional əsasları, infrastrukturu və insan resursları inkişaf etdirilməlidir. Təhsilin inkişafı ölkədə əhəlinin rifahının yaxşılaşdırılması, həmçinin fərdin həyatının daha yüksək səviyyədə qurulması üçün zəmin yaradır. Təhsil insanlara texnologiyaları çevik mənimsəmək, əmək bazarında layiqli yer tutmaq və ömür boyu təhsil prosesinə qoşulmaq, sağlam həyat tərzini, ətraf mühitə münasibətdə düzgün mövqə seçmək imkanı verir» [«Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyası].

Azərbaycanda, artıq 12 ildir ki, yeni fənn proqramları (kurikulumları) tətbiq olunur. Yeni fənn proqramlarının (kurikulumlarının) məzmununu standartlar şəklində verilmişdir. Məzmun standartları, əsasən, şagirdlərin nail olacaqları nəticələr, onların fəaliyyəti və ya yaş səviyyələrinə uyğun əldə ediləcəkləri bacarıqlar üzərində qurulmuşdur. Fənn kurikulumlarına görə, qiymətləndirmə təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsinə yönəldilir və onu idarə edən vacib amil hesab olunur. Məzmun standartlarının ödənilmə səviyyəsini ölçmək üçün qiymətləndirmə standartları müəyyənləşdirilmişdir.

Şagirdlərin təfəkkürünə yönəldilmiş təhsil proqramlarının tətbiqi onların bilik, bacarıq və vərdişlərinin qiymətləndirilməsinə istiqamətlənmişdir. Buna görə də şagirdin bacarıq və vərdişlərini müəyyən etmək üçün standartlara uyğun qiymətləndirmə standartları müəyyənləşdirilir.

Hazırda respublikamızda məktəbdaxili qiymətləndirmənin 3 növü tətbiq edilir:

- diaqnostik qiymətləndirmə;
- summativ qiymətləndirmə;
- formativ qiymətləndirmə.

I siniflərdə heç bir qiymətləndirmə tətbiq edilmir. II–III siniflərdə yalnız kiçik summativ qiymətləndirmə aparılır. IV, IX və XI siniflərdə tədris edilən bütün fənlər üzrə kiçik summativ qiymətləndirmə ilə yanaşı, böyük summativ qiymətləndirmə aparılır. V–VIII və X siniflərdə isə bütün fənlər üzrə kiçik summativ qiymətləndirmə ilə yanaşı, Azərbaycan dili, riyaziyyat və ingilis dili fənni üzrə böyük summativ qiymətləndirmə aparılır, lakin pedaqoji şüaranın qərarı ilə dərs ilinin əvvəlində bu siniflərdə böyük summativ qiymətləndirmə artırılaraq, 6 fənnə çatdırıla bilər.

Müəllim olaraq, diaqnostik qiymətləndirməni məktəbin tədris ilində necə fəaliyyət göstərəcəyini müəyyən edən bir faktor kimi göstərmək istəyirəm. Bu qiymətləndirmə dərs ilinin əvvəlində və ya hər bölmənin əvvəlində aparılır. Nəticələrə əsasən, müəllim şagirdlərin təlim nəticələrinə nail olması, yəni standartların ödənilməsi üçün strategiya müəyyənləşdirir. Diaqnostik qiymətləndirmə əvvəlcədən hər bir şagirdin, sinfin, məktəbin potensialının müəyyən edilməsinə xidmət edir. Bununla da hər bir şagirdə fərdi yanaşmanın tətbiqini zəruriləşdirir.

Məktəb rəhbərliyi tədris ilinin əvvəlində diaqnostik qiymətləndirmə apararaq il ərzində məktəbin fəaliyyətində irəliləmə və geriləmələri daha düzgün izləməyə nail olur, pedaqoji heyətin fəaliyyətinin əvvəlcədən lazımı istiqamətlərə yönləndirmək imkanı qazanır. Bu işə təhsil müəssisəsində tədrisin keyfiyyətinin artırılmasına xidmət edir [«Azərbaycan məktəbi» jurnalı. 2004, №1].

Qeyd etmək lazımdır ki, bu qiymətləndirmədə şagirdlərin nəticələri sinif jurnalında qeyd olunmur.

Şagirdlərin bilik və bacarıqlarının qiymətləndirilməsini həyata keçirən *summativ* qiymətləndirmə məktəbdaxili qiymətləndirmədə həlledici rol oynayır. Summativ qiymətləndirmənin 2 növü tətbiq olunur:

1. Kiçik summativ qiymətləndirmə (KSQ) hər bölmənin sonunda fənni tədris edən müəllim tərəfindən aparılır.

2. Böyük summativ qiymətləndirmə (BSQ) hər yarımilliyin sonunda məktəb rəhbərliyi tərəfindən aparılır. Bəzən isə rəhbərliyin nəzarəti ilə fənni tədris edən müəllim tərəfindən aparılır.

Summativ qiymətləndirmə hər bir şagirdin məzmun standartlarını ödəmə səviyyəsinin aşkarlanmasına xidmət edir. Summativ qiymətləndirmə rəsmi xarakter daşıyır, nəticələr bal və müvafiq qiymətə uyğunlaşdırılaraq sinif jurnalında qeyd edilir. Kiçik summativ qiymətləndirmə vasitələri fənni tədris edən müəllim, böyük summativ qiymətləndirmə vasitələri isə direktorun əmri ilə yaradılmış müvafiq komissiya tərəfindən hazırlanır. Əgər şagird summativ qiymətləndirmədə üzrlü səbəbdən (xəstəliyi təsdiq edən arayış) iştirak etməzsə, sinif jurnalında bal və qiymət xanalarının yuxarı sol küncündə «q» yazılır, sonrakı dərslərdə yenidən qiymətləndirmədən keçir. Amma belə şagird üçün yeni qiymətləndirmə vasitəsi hazırlanır. Şagirdin nəticəsi «q» yazılmış xanaların aşağı sağ küncündə uyğun olaraq bal və müvafiq qiymət kimi qeyd olunur. Əgər şagird üzrsüz səbəbdən summativ qiymətləndirmədə iştirak etməzsə ona yeni şans verilmir, jurnalda «0» bal və «q» qeyd olunur. İstər kiçik, istərsə də böyük qiymətləndirmə müəllimin illik perspektiv planlaşdırmasında əvvəlcədən yer alır.

Məktəbdaxili qiymətləndirmənin bir növü olan *formativ* qiymətləndirmə 4 qiymətləndirmə səviyyəsi üzrə həyata keçirilir. Bu qiymətləndirmə, fənni tədris edən müəllim tərəfindən, məzmun standartlarından irəli gələn təlim məqsədləri əsasında müəyyən edilmiş qiymətləndirmə səviyyələri üzrə, dərslər ili ərzində, hər dərslə aparılır. Adından da göründüyü kimi, formal xarakter daşıyır, rəsmi xarakterli deyil. Şagirdin nəticələri yalnız müəllimin özünün tərtib etdiyi «formativ qiymətləndirmə» dəftərində qeyd olunur. Əsasən 2 sxem üzrə həyata keçirilir: holistik və analitik.

«Holistik» sözü latın mənşəlidir və lüğəvi mənası «ümumi», «bütöv», «tam» deməkdir. *Holistik qiymətləndirmə* sxemi sürətli qiymətləndirməni özündə ehtiva edir, yəni təlim prosesində məqsədlərə görə müəyyən olunmuş bacarıqların ayrı-

ayrılıqda qiymətləndirilməsi yolu ilə şagirdin inkişaf səviyyəsi qısa müddətdə, ümumi şəkildə dəyərləndirilir.¹

Analitik qiymətləndirmə sxemi isə şagirdlər üçün nəzərdə tutulan konkret bacarıqların müəyyən olunmuş, uzun müddət ərzində ardıcıl izlənilməsi və qiymətləndirilməsi ilə xarakterizə olunur.

Bu qiymətləndirmə növü aşağıdakı məqsədlərin həyata keçirilməsinə xidmət edir:

- tədris prosesinin düzgün istiqamətləndirilməsi və səmərəliliyinin təmin edilməsi;
- şagirdlərin təlim ehtiyaclarının öyrənilməsi;
- şagirdlərin təlimdə irəliləmə və geriləmələrinin izlənilməsi;
- şagirdlərin summativ qiymətləndirmələrə hazırlanması.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi bu qiymətləndirmə adətən 4 səviyyə əsasında aparılır. Bu qiymətləndirmə səviyyələri dövlət tərəfindən qarşıya qoyulan standartlar əsasında müəyyən olunur. Yaxşı olar ki, müəllim dərslər əvvəlində şagirdləri bu qiymətləndirmə səviyyələri ilə tanış etsin. Bəzən qiymətləndirmə meyarları əsasında qiymətləndirmə rubrikləri tərtib olunur.

Rubrik – meyar əsasında şagird nailiyyət səviyyəsinin dərəcələmə şkalasıdır. Şagirdlərin təlim nəticələrinin daha düzgün və ədalətli qiymətləndirilməsini təmin etmək məqsədi ilə tətbiq olunur.

Dərəcələmə meyarları aşağıdakı fəaliyyətlərin qiymətləndirilməsində istifadə oluna bilər:

- şifahi layihələr (rollu səhnəciklər, şifahi təqdimatlar, hekayə anlatma, mühazirə və s.);
- məhsullar (kolleksiya, sərgi, kitabça, divar qəzeti hazırlamaq və s.);
- təcrübə hesabatları (qrafik çəkmə, problem həll etmə, layihə hazırlama və s.);
- araşdırma və işgüzar yazı işləri (məktub, ərizə, hekayə, kompozisiya və s.);
- bədii yaradıcılıq.

Özünüqiymətləndirmə – şagirdin müəllim tərəfindən əvvəlcədən müəyyən olunmuş meyarlara görə özünü qiymətləndirməsidir. Bu, şagirdin hər hansı bir tapşırığı yerinə yetirib-yetirməməsini yox, əlaqəli mühakimə yürütmə bacarıqlarını formalaşdıran bir prosesdir. Özünüqiymətləndirmə şagirdin tədris ilinin əvvəlində olan səviyyəsinə müəyyən etmək, sonunda isə nəzərdə tutulan nəticələrə çatıb-çatmadığını yoxlamaq üçün aparıla bilər. Şagirdlər özlərini, əsasən, cədvəl şəklinə tərtib edilən, «bəli-xeyr» sual-cavab formasında olan özünüqiymətləndirmə meyarları ilə qiymətləndirirlər.

Müəllim bütün qrupların işlərini müşahidə edir, lakin bu zaman fəaliyyətlərini izləməyi nəzərdə tutduğu şagirdləri daha dəqiq izləyir və onların fəaliyyəti

¹ <http://azkurs.org/orta-mekteb-uzre-fenn-muellimleri-ucun.html?page=9>

haqqında qeydlər aparır. Qruplarla iş formasında aparılan dərslərdə müəllim əvvəlcədən şagirdlərin nəzərinə çatdırır ki, qrupun işinin yekun qiymətləndirilməsi hər kəsin fərdi fəaliyyətindən asılıdır. Bu üsulla təşkil olunan dərslərdə də şagirdlərin özlərini qiymətləndirmələri əsas məqsədlərdəndir.

Özünüqiymətləndirmə şagirdin öz irəliləmə və geriləmələri haqqında informasiyanın təhlilinə yönəlmiş bir prosesdir.

Ümumtəhsil məktəblərində təhsilin dinamik inkişafı üçün hər tədris ilinin sonunda qiymətləndirmənin, il ərzində monitorinqlərin aparılması, informasiyaların emal olunması, problemlərin səbəblərinin və həlli yollarının müəyyən olunması müəssisənin gələcək fəaliyyət istiqamətlərini düzgün müəyyənləşdirməyə imkan yaradır.

«Təlim-tərbiyə prosesinin keyfiyyətinin, şagirdlərin təlim nəticələrinin mütəmadi monitorinqi təhsilin məzmununun yeniləşdirilməsi, təhsil standartlarının tətbiqi, dərs yükünün normallaşdırılması, təhsilənlərin sağlamlığının qorunması və möhkəmləndirilməsi mənəvi tərbiyə problemlərinin kəskinləşdiyi şəraitdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir» [Cavadov İ. 2014].

Nəticə / Conclusion

Aparılan tədqiqatlara əsasən, belə nəticəyə gəlirik ki, ümumtəhsil məktəblərində monitorinq və qiymətləndirmənin həyata keçirilməsi təhsilin dinamik inkişafına və müəssisənin gələcək fəaliyyət istiqamətinin düzgün müəyyənləşdirilməsinə şərait yaradır. Bu, təhsil sistemində, onun idarə olunmasında və təhsilin keyfiyyəti haqqında informasiyaya əsaslanaraq, obyektiv qərarların qəbul edilməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Məktəbdaxili qiymətləndirmə məqsədyönlü olmalıdır. Belə qiymətləndirmə əsas istiqamətləri müəyyənləşdirməyə, qərarlar qəbul etməyə və onları reallaşdırmağa kömək edir. Məqsədlər nə qədər dəqiq müəyyən olunarsa, qiymətləndirmə də bir o qədər keyfiyyətli və obyektiv olar.

Onu da qeyd edək ki, təhsildə qiymətləndirmə şagirdləri bir-birindən fərqləndirmək üçün deyil, onların bilik və bacarıq səviyyəsini, irəliləmə və geriləmələrini aşkara çıxarmaq üçün ölçü vasitəsidir, yəni bu zaman şagirdlərin hafizəyönümlü bilikləri deyil, onların təlim prosesindəki fəaliyyəti qiymətləndirilir. Müasir dövrdə təhsilin keyfiyyətinin idarə olunması, inkişaf dinamikasının izlənilməsi və proqnozlaşdırılması üçün real vəziyyətin öyrənilməsi vacibdir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat / *References*

1. Azərbaycan Respublikasının ümumtəhsil sistemində Qiymətləndirmə Konsepsiyası. (2009). Bakı.
2. Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. (2013-cü il 24 oktyabr).
3. Abdulla Mehrabov., Akif Əliyev., Sevdə Quliyeva. (2004). Ümumtəhsilin keyfiyyəti və onun idarə olunmasında qiymətləndirmənin rolu. «Azərbaycan məktəbi» jurnalı. №1, səh.51-63.
4. Cavadov İ. (2014). Şagird nailiyyətlərinin monitorinqi və qiymətləndirilməsi. Müasir yanaşmalar. «Azərbaycan məktəbi», № 4.
5. Qəhrəmanov A. Diaqnostik qiymətləndirmədə istifadə olunan üsul və vasitələr.
6. Mehrabov A., Cavadov İ. (2007). Ümumtəhsil məktəblərində monitorinq və qiymətləndirmə. Bakı.
7. «Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı şəhəri, 14 iyun 2009-cu il.
8. Ümumtəhsil səviyyəsində yeni dövlət proqramları. (2013). Bakı.
9. <http://azkurs.org/orta-mekteb-uzre-fenn-muellimleri-ucun.html?page=9>